

RAHVUSVAHELINE KVALITEEDIJUHTIMISE STANDARD (EESTI) 2

TÖÖVÕTU KVALITEEDI ÜLEVAATUSED

(Kehtib 15. detsembril 2022 või pärast seda algavate perioodide finantsaruannete auditite ja ülevaatuste kohta ning kehtib 15. detsembril 2023 või pärast seda algavate muude kindlustandvate ja seonduvate teenuste töövõtude kohta)

SISUKORD

	Lõik
Sissejuhatus	
Käesoleva ISQMi ulatus	1–4
Ettevõtte kvaliteedijuhtimise süsteem ja töövõtu kvaliteedi ülevaatuste roll	5–9
Käesoleva ISQMi mõjuvõim	10
Jõustumiskuupäev.....	11
Eesmärk	12
Definitsioonid	13
Nõuded	
Asjassepuutuvate nõuete rakendamine ja nendega vastavuses olemine	14–16
Töövõtu kvaliteedi ülevaatajate määramine ja sobivus	17–23
Töövõtu kvaliteedi ülevaatuse läbiviimine	24–27
Dokumentatsioon	28–30
Rakendus- ja muu selgitav materjal	
Töövõtu kvaliteedi ülevaatajate määramine ja sobivus	A1–A24
Töövõtu kvaliteedi ülevaatuse läbiviimine	A25–A49
Dokumentatsioon	A50–A53

Rahvusvahelist kvaliteedijuhtimise standardit (ISQM) 2 „Töövõtu kvaliteedi ülevaadused“ tuleks lugeda koos standardiga ISQM 1 „Kvaliteedijuhtimine ettevõtete puhul, mis viivad läbi finantsaruannete auditid või ülevaatusi või muid kindlustandvaid või seonduvate teenuste töövõtte“.

* Käesolevas standardis rahvusvahelisele auditeerimise, ülevaatamise, kindlustandvate ja seonduvate teenuste ning kvaliteedikontrolli standardile, samuti nimetatud standardite eessõnale, eetikakoodeksile ning kindlustandvate teenuste raamistikule tehtud viidet, olenemata selle vormist, käsitatakse edaspidi viitamisenä Rahvusvahelise Arvestusekspertide Föderatsiooni põhimõtete ja rahvusvaheliste standardite alusel koostatud ning audiitoritegevuse seaduse § 46 lõike 2 kohaselt järelevalvenõukogu poolt kinnitatud vandeaudiitori kutsetegevuse standardile, sh rahvusvahelisele auditeerimise standardile (Eesti), ülevaatamise, kindlustandvate ja seonduvate teenuste ning kvaliteedikontrolli standardile (Eesti), samuti nimetatud standardite eessõnale (Eesti), eetikakoodeksile (Eesti) ning kindlustandvate teenuste raamistikule (Eesti).

Käesolevas standardis Rahvusvahelise Arvestusekspertide Föderatsioonile või tema organile või muule töövormile tehtud viidet, olenemata selle vormist, käsitatakse edaspidi viitamisenä Eesti Audiitorkogule või tema asjakohasele organile, sh audiitoritegevuse järelevalve nõukogule.

Sissejuhatus

Käesoleva ISQMi ulatus

1. Käesolevas rahvusvahelises kvaliteedijuhtimise standardis (ISQM) käsitletakse:
 - (a) töövõtu kvaliteedi ülevaataja määramist ja sobivust ning
 - (b) töövõtu kvaliteedi ülevaataja kohustusi seoses töövõtu kvaliteedi ülevaatuse läbiviimise ja dokumenteerimisega.
2. Käesolev ISQM kehtib kõikide töövõttude puhul, mille korral on kooskõlas standardiga ISQM 1 nõutav töövõtu kvaliteedi ülevaatuse läbiviimine.¹ Käesolev ISQM tugineb alusele, et ettevõtte suhtes kehtib ISQM 1 või siseriiklikud nõuded, mis on vähemalt sama nõudlikud. Käesolevat ISQMi tuleb lugeda koos asjassepuutuvate eetikanõuetega.
3. Käesoleva ISQMi kohaselt läbiviidud töövõtu kvaliteedi ülevaatus on ettenähtud vastus, mille ettevõtte on välja töötanud ja rakendanud kooskõlas standardiga ISQM 1.² Töövõtu kvaliteedi ülevaataja viib töövõtu kvaliteedi ülevaatuse läbi ettevõtte nimel töövõtu tasemel.

Skaleeritavus

4. Käesolevas ISQMis nõutavate töövõtu kvaliteedi ülevaataja protseduuride olemus, ajastus ja ulatus varieerub olenevalt töövõtu või majandusüksuse olemusest ja tingimustest. Näiteks on töövõtu kvaliteedi ülevaataja protseduurid tõenäoliselt vähem ulatuslikud töövõttude puhul, millega kaasneb vähem töövõtu meeskonna tehtavaid märkimisväärseid otsustusi.

Ettevõtte kvaliteedijuhtimise süsteem ja töövõtu kvaliteedi ülevaatuste roll

5. ISQM 1 kehtestab ettevõtte kohustused seoses kvaliteedijuhtimise süsteemiga ning nõuab, et ettevõtte töötaks välja vastused kvaliteediriskide käsitlemiseks ja rakendaks neid viisil, mis tugineb ja on vastav kvaliteediriskidele antud hinnangute põhjustele.³ Standardis ISQM 1 sisalduvad ettenähtud vastused hõlmavad selliste poliitikate või protseduuride kehtestamist, mis käsitlevad töövõtu kvaliteedi ülevaatusi kooskõlas käesoleva ISQMiga.
6. Ettevõtte vastutab kvaliteedijuhtimise süsteemi väljatöötamise, rakendamise ja kasutamise eest. ISQM 1 kohaselt on ettevõtte eesmärk töötada välja kvaliteedijuhtimise süsteem finantsaruannete auditite või ülevaatuste jaoks või ettevõtte läbi viidavate muude kindlustandvate või seonduvate teenuste töövõttude jaoks ning rakendada ja kasutada seda süsteemi, mis annab ettevõttele põhjendatud kindluse järgmise kohta:
 - (a) ettevõtte ja selle personal täidavad oma kohustusi kooskõlas kutsestandardite ning rakendatavate seadusest ja regulatsioonist tulenevate nõuetega ning viivad töövõtte läbi kooskõlas nimetatud standardite ja nõuetega ning
 - (b) ettevõtte või töövõtu partnerite välja antud töövõtuaruanded on antud tingimustes asjakohased.⁴

¹ Rahvusvaheline kvaliteedijuhtimise standard (ISQM) 1 (endine rahvusvaheline kvaliteedikontrolli standard 1) „Kvaliteedijuhtimine ettevõtete puhul, mis viivad läbi finantsaruannete auditite või ülevaatusi või muid kindlustandvaid või seonduvate teenuste töövõtte“, lõigu 34 punkt f

² ISQM 1, lõigu 34 punkt f

³ ISQM 1, lõik 26

⁴ ISQM 1, lõik 14

7. Nagu on selgitatud standardis ISQM 1,⁵ teenib kvaliteetsete töövõtude järjepidev läbiviimine avalikku huvi. Kvaliteetsed töövõttud saavutatakse töövõtude planeerimise ja läbiviimise ning nendest aruandmise teel kooskõlas kutsestandardite ning rakendatavate seadusest ja regulatsioonist tulenevate nõuetega. Nende standardite eesmärkide saavutamine ja kohaldatavate seadusest või regulatsioonist tulenevate nõuete järgimine hõlmab kutsealase otsustuse rakendamist ja, kui töövõtu tüüp tingib, kutsealase skeptitsismi rakendamist.
8. Töövõtu kvaliteedi ülevaatus on objektiivne hinnang töövõtu meeskonna tehtud märkimisväärsete otsustuste ja nendega seotud kokkuvõtete kohta. Töövõtu kvaliteedi ülevaataja hinnang märkimisväärsete otsustuste kohta antakse kutsestandardite ning rakendatavate seadusest ja regulatsioonist tulenevate nõuete kontekstis. Siiski ei ole töövõtu kvaliteedi ülevaatus ette nähtud olema hinnang selle kohta, kas kogu töövõtt on vastavuses kutsestandardite ning rakendatavate seadusest ja regulatsioonist tulenevate nõuetega või ettevõtte poliitikate või protseduuridega.
9. Töövõtu kvaliteedi ülevaataja ei ole töövõtu meeskonna liige. Töövõtu kvaliteedi ülevaatus läbiviimine ei muuda töövõtu partneri kohustusi seoses töövõtu kvaliteedi juhtimise ja saavutamisega või töövõtu meeskonna liikmete suunamise ja järelevalve ning nende töö ülevaatamisega. Töövõtu kvaliteedi ülevaataja ei pea hankima tõendusmaterjali, et toetada töövõtuga seotud arvamust või kokkuvõtet, kuid töövõtu meeskond võib hankida täiendavat tõendusmaterjali töövõtu kvaliteedi ülevaatus käigus esilekerkinud asjaoludele vastamisel.

Käesoleva ISQMi mõjuvõim

10. Käesolevas ISQMis on esitatud ettevõtte eesmärk selle ISQMi järgimisel ja nõuded, mis on välja töötatud, et võimaldada ettevõttel ja töövõtu kvaliteedi ülevaatajal seda nimetatud eesmärki täita. Lisaks sisaldab käesolev ISQM seotud juhiseid rakendus- ja muu selgitava materjali näol ning sissejuhatavat materjali, millega antakse sellest ISQMist õigesti arusaamiseks asjassepuutuv kontekst, ning definitsioone. ISQM 1⁶ selgitab terminite eesmärki, nõudeid, rakendus- ja muud selgitavat materjali, sissejuhatavat materjali ning definitsioone.

Jõustumiskuupäev

11. Käesolev ISQM kehtib:
 - (a) 15. detsembril 2023 või pärast seda algavate perioodide finantsaruannete auditite ja ülevaatuste kohta ning
 - (b) 15. detsembril 2023 või pärast seda algavate muude kindlustandvate ja seonduvate teenuste töövõtude kohta.

Eesmärk

12. Ettevõtte eesmärk on anda sobiva töövõtu kvaliteedi ülevaataja määramise kaudu objektiivne hinnang töövõtu meeskonna tehtud märkimisväärsete otsustuste ja nendega seotud kokkuvõtete kohta.

⁵ ISQM 1, lõik 15

⁶ ISQM 1, lõigud 12 ja A6–A9

Definitsioonid

13. Käesolevas ISQMis kasutamise otstarbel on järgmistel terminitel allpool antud tähendused:
- (a) töövõtu kvaliteedi ülevaatus – töövõtu meeskonna tehtud märkimisväärseid otsustusi ja nendega seotud kokkuvõtteid käsitlev objektiivne hinnang, mille annab töövõtu kvaliteedi ülevaataja ja mis on lõpetatud töövõtuaruande kuupäeval või enne seda;
 - (b) töövõtu kvaliteedi ülevaataja – partner, muu üksikisik ettevõttes või väline üksikisik, kelle ettevõtte on määranud läbi viima töövõtu kvaliteedi ülevaastust;
 - (c) asjassepuutuvad eetikanõuded – kutse-eetika põhimõtted ja eetikanõuded, mida kohaldatakse kutselise arvestuseksperdi suhtes töövõtu kvaliteedi ülevaastuse läbiviimisel. Asjassepuutuvad eetikanõuded koosnevad tavaliselt Rahvusvahelise Arvestuseksperide Eetikastandardite Komitee „Kutseliste arvestuseksperide rahvusvahelise eetikakoodeksi (sh rahvusvahelised sõltumatuse standardid)“ (IESBA koodeks) sätetest, mis on seotud finantsaruannete auditite või ülevaastustega või muude kindlustandvate või seonduvate teenuste töövõttudega, koos riiklike nõuetega, mis on piiravamad. (Vt lõigud A12–A15)

Nõuded

Asjassepuutuvate nõuete rakendamine ja nendega vastavuses olemine

14. Ettevõttel ja töövõtu kvaliteedi ülevaatajal peab olema arusaamine käesolevast ISQMist, sealhulgas selle rakendus- ja muust selgitavast materjalist, et saada aru käesoleva ISQMi eesmärgist ja rakendada õigesti nende seisukohast asjassepuutuvaid nõudeid.
15. Ettevõtte või töövõtu kvaliteedi ülevaataja peab rakendatavuse korral olema vastavuses käesoleva ISQMi iga nõudega, välja arvatud juhul, kui nõue ei ole töövõtu tingimuste puhul asjassepuutuv.
16. Nõuete õige rakendamine annab eelduste kohaselt piisava aluse käesoleva standardi eesmärgi saavutamiseks. Ent kui ettevõtte või töövõtu kvaliteedi ülevaataja määrab kindlaks, et asjassepuutuvate nõuete rakendamine ei anna piisavat alust käesoleva standardi eesmärgi saavutamiseks, peab ettevõtte või töövõtu kvaliteedi ülevaataja rakendatavuse korral astuma täiendavaid samme eesmärgi saavutamiseks.

Töövõtu kvaliteedi ülevaatajate määramine ja sobivus

17. Ettevõtte peab kehtestama poliitikad või protseduurid, mis nõuavad töövõtu kvaliteedi ülevaatajate määramisega seotud kohustuse määramist üksikisiku(te)le, kellel on selle kohustuse täitmiseks pädevus, võimekus ja asjakohased volitused ettevõttes. Need poliitikad või protseduurid peavad nõudma, et selline (sellised) üksikisik(ud) määraks(id) töövõtu kvaliteedi ülevaataja. (Vt lõigud A1–A3)
18. Ettevõtte peab kehtestama poliitikad või protseduurid, mis sätestavad sobivuse kriteeriumid töövõtu kvaliteedi ülevaatajaks määramiseks. Need poliitikad või protseduurid peavad nõudma, et töövõtu kvaliteedi ülevaataja poleks töövõtu meeskonna liige ning: (vt lõik A4)
- (a) omaks pädevust ja võimekust, sealhulgas piisavat aega, ning asjakohaseid volitusi töövõtu kvaliteedi ülevaastuse läbiviimiseks; (vt lõigud A5–A11)
 - (b) oleks vastavuses asjassepuutuvate eetikanõuetega, sealhulgas seoses ohtudega töövõtu kvaliteedi ülevaataja objektiivsusele ja sõltumatusele, ning (vt lõigud A12–A15)

- (c) oleks vastavuses seaduse ja regulatsiooni sätetega (kui neid on), mis on töövõtu kvaliteedi ülevaataja sobivuse seisukohast asjassepuutuvad. (Vt lõik A16)
19. Samuti peavad ettevõtte poliitikad või protseduurid, mis on kehtestatud lõigu 18 punkti b alusel, käsitlema selliseid ohtusid objektiivsusele, mille on tekitanud see, et üksikisik on määratud töövõtu kvaliteedi ülevaatajaks pärast eelnevat tegutsemist töövõtu partnerina. Sellised poliitikad või protseduurid peavad määratlema kaheaastase eemaloleku perioodi või pikema perioodi, juhul kui seda nõuavad asjassepuutuvad eetikanõuded, enne kui töövõtu partner saab asuda töövõtu kvaliteedi ülevaataja rolli. (Vt lõigud A17–A18)
20. Ettevõtte peab kehtestama poliitikad või protseduurid, mis sätestavad sobivuse kriteeriumid töövõtu kvaliteedi ülevaatajat abistavate üksikisikute kohta. Need poliitikad või protseduurid peavad nõudma, et sellised üksikisikud poleks töövõtu meeskonna liikmed ning:
- (a) omaksid pädevust ja võimekust, sealhulgas piisavat aega, neile määratud kohustuste täitmiseks ning (vt lõik A19)
- (b) oleksid vastavuses asjassepuutuvate eetikanõuetega, sealhulgas seoses ohtudega nende objektiivsusele ja sõltumatusele, ning rakendatavuse korral seaduse ja regulatsiooni sätetega. (Vt lõigud A20–A21)
21. Ettevõtte peab kehtestama poliitikad või protseduurid, mis:
- (a) nõuavad, et töövõtu kvaliteedi ülevaataja võtaks üldise kohustuse seoses töövõtu kvaliteedi ülevaatuse läbiviimisega, ja
- (b) käsitlevad töövõtu kvaliteedi ülevaataja kohustust seoses ülevaatusel abi osutavate üksikisikute suunamise ja järelevalve ning nende töö ülevaatamise olemuse, ajastuse ja ulatuse kindlaksmääramisega. (Vt lõik A22)

Töövõtu kvaliteedi ülevaataja töövõtu kvaliteedi ülevaatuse läbiviimise sobivuse vähenemine

22. Ettevõtte peab kehtestama poliitikad või protseduurid, mis käsitlevad olukordi, mil töövõtu kvaliteedi ülevaataja töövõtu kvaliteedi ülevaatuse läbiviimise sobivus on vähenenud, ning asjakohased sammud, mida ettevõtte peab astuma, sealhulgas protsessi sellistes olukordades asendaja kindlakstegeviseks ja määramiseks. (Vt lõik A23)
23. Kui töövõtu kvaliteedi ülevaataja saab teada olukordadest, mis vähendavad töövõtu kvaliteedi ülevaataja sobivust, peab töövõtu kvaliteedi ülevaataja teavitama asjakohast üksikisikut (asjakohaseid üksikisikuid) ettevõttes ning: (vt lõik A24)
- (a) kui töövõtu kvaliteedi ülevaatus ei ole alustatud, keelduma sellest, et ta määratakse töövõtu kvaliteedi ülevaatus läbi viima, või
- (b) kui töövõtu kvaliteedi ülevaatus on alustatud, katkestama töövõtu kvaliteedi ülevaatuse läbiviimise.

Töövõtu kvaliteedi ülevaatuse läbiviimine

24. Ettevõtte peab kehtestama töövõtu kvaliteedi ülevaatuse läbiviimise kohta poliitikad või protseduurid, mis käsitlevad:
- (a) töövõtu kvaliteedi ülevaataja kohustusi viia protseduurid läbi kooskõlas lõikudega 25–26 asjakohastel ajahetkedel töövõtu käigus, et anda asjakohane alus töövõtu meeskonna tehtud märkimisväärseid otsustusi ja nendega seotud kokkuvõtteid käsitlevaks objektiivseks hinnanguks;

- (b) töövõtu partneri kohustusi seoses töövõtu kvaliteedi ülevaatusega, sealhulgas seda, et töövõtu partner hoiduks töövõtuaruande kuupäevastamisest, kuni töövõtu kvaliteedi ülevaatajalt on saadud teade kooskõlas lõiguga 27, et töövõtu kvaliteedi ülevaatus on lõpetatud, ja (vt lõigud A25–A26)
 - (c) olukordi, mil töövõtu meeskonna poolt töövõtu kvaliteedi ülevaatajaga märkimisväärse otsustuse üle peetavate arutelude olemus ja ulatus tekitab ohtu töövõtu kvaliteedi ülevaataja objektiivsusele, ning asjakohaseid samme, mis tuleb sellistes olukordades astuda. (Vt lõik A27)
25. Töövõtu kvaliteedi ülevaatusel peab töövõtu kvaliteedi ülevaataja: (vt lõigud A28–A33)
- (a) lugema informatsiooni ja omandama arusaamise sellisest informatsioonist, mille on edastanud: (vt lõik A34)
 - (i) töövõtu meeskond töövõtu ja majandusüksuse olemuse ja tingimuste kohta ning
 - (ii) ettevõtte seoses ettevõtte monitoorimis- ja korrigeerimisprotsessiga, eelkõige tuvastatud puudustega, mis võivad puudutada või mõjutada valdkondi, millega kaasnevad töövõtu meeskonna tehtud märkimisväärsed otsustused;
 - (b) arutama töövõtu partneriga ja rakendatavuse korral teiste töövõtu meeskonna liikmetega märkimisväärsed asjaolusid ja märkimisväärsed otsustusi, mis on tehtud töövõtu planeerimisel, läbiviimisel ja sellest aruandmisel; (vt lõigud A35–A38)
 - (c) vaatama punktide a ja b alusel hangitud informatsiooni põhjal üle väljavalitud töövõtu dokumentatsiooni töövõtu meeskonna tehtud märkimisväärsede otsustuste kohta ning hindama: (vt lõigud A39–A43)
 - (i) nende märkimisväärsede otsustuste tegemise alust, sealhulgas töövõtu tüübi puhul rakendatavuse korral kutsealase skeptitsismi rakendamist töövõtu meeskonna poolt;
 - (ii) kas töövõtu dokumentatsioon toetab tehtud kokkuvõtteid ja
 - (iii) kas tehtud kokkuvõtted on asjakohased;
 - (d) hindama finantsaruannete auditite puhul töövõtu partneri poolse kindlaksmääramise alust, et sõltumatusena seotud asjassepuutuvad eetikanõuded on täidetud; (vt lõik A44)
 - (e) hindama, kas asjakohane konsultatsioon on aset leidnud keerulistes või vaidlust tekitavates asjaoludes või eriarvamusi hõlmavates asjaoludes, ning sellistest konsultatsioonidest tulenevaid kokkuvõtteid; (vt lõik A45)
 - (f) hindama finantsaruannete auditite puhul töövõtu partneri poolse kindlaksmääramise alust, et töövõtu partneri kaasatus on kogu auditi töövõtu vältel olnud piisav ja asjakohane, nii et töövõtu partneril on alus selle kindlaksmääramiseks, et tehtud märkimisväärsed otsustused ja kokkuvõtted on töövõtu olemust ja tingimusi arvestades asjakohased; (vt lõik A46)

- (g) vaatama üle:
- (i) finantsaruannete auditite puhul finantsaruanded ja neid käsitleva audiitori aruande, sealhulgas rakendatavuse korral peamiste auditi asjaolude kirjelduse; (vt lõik A47)
 - (ii) ülevaatuse töövõtude puhul finantsaruanded või finantsinformatsiooni ning neid käsitleva töövõtuaruande või (vt lõik A47)
 - (iii) muude kindlustandvate ja seonduvate teenuste töövõtude puhul töövõtuaruande ja rakendatavuse korral käsitletava küsimuse osas esitatud informatsiooni. (Vt lõik A48)

26. Töövõtu kvaliteedi ülevaataja peab teavitama töövõtu partnerit, kui töövõtu kvaliteedi ülevaatajal on murettekitavaid asjaolusid seoses sellega, et töövõtu meeskonna tehtud märkimisväärsed otsustused või nendega seotud kokkuvõtted ei ole asjakohased. Kui selliseid murettekitavaid asjaolusid ei lahendata töövõtu kvaliteedi ülevaatajat rahuldavalt, peab töövõtu kvaliteedi ülevaataja teavitama asjakohast üksikisikut (asjakohaseid üksikisikuid) ettevõttes sellest, et töövõtu kvaliteedi ülevaatus ei saa lõpetada. (Vt lõik A49)

Töövõtu kvaliteedi ülevaatuse lõpetamine

27. Töövõtu kvaliteedi ülevaataja peab kindlaks määrama, kas käesoleva ISQMi nõuded töövõtu kvaliteedi ülevaatuse läbiviimise kohta on täidetud ja kas töövõtu kvaliteedi ülevaatus on lõpetatud. Kui on, peab töövõtu kvaliteedi ülevaataja teavitama töövõtu partnerit sellest, et töövõtu kvaliteedi ülevaatus on lõpetatud.

Dokumentatsioon

28. Ettevõtte peab kehtestama poliitika või protseduurid, mis nõuavad, et töövõtu kvaliteedi ülevaataja võtaks kohustuse seoses töövõtu kvaliteedi ülevaatuse dokumenteerimisega. (Vt lõik A50)
29. Ettevõtte peab kehtestama poliitika või protseduurid, mis nõuavad töövõtu kvaliteedi ülevaatuse dokumenteerimist kooskõlas lõiguga 30 ning sellise dokumentatsiooni hõlmamist töövõtu dokumentatsioonis.
30. Töövõtu kvaliteedi ülevaataja peab kindlaks määrama, et töövõtu kvaliteedi ülevaatuse dokumentatsioon on piisav võimaldamaks kogunud praktiseerijal, kellel puudub eelnev seos töövõtuga, saada aru töövõtu kvaliteedi ülevaataja ning rakendatavuse korral ülevaatajat aidanud üksikisikute poolt läbiviidud protseduuride olemusest, ajastusest ja ulatusest ning ülevaatuse läbiviimisel tehtud kokkuvõtetest. Samuti peab töövõtu kvaliteedi ülevaataja määrama kindlaks, et töövõtu kvaliteedi ülevaatuse dokumentatsioon hõlmab: (vt lõigud A51–A53)
- (a) töövõtu kvaliteedi ülevaataja ja töövõtu kvaliteedi ülevaatusel abi osutanud üksikisikute nimesid;
 - (b) ülevaadatud töövõtu dokumentatsiooni tuvastamist;
 - (c) töövõtu kvaliteedi ülevaataja poolse kindlaksmääramise alust kooskõlas lõiguga 27;
 - (d) teateid, mis on nõutavad kooskõlas lõikudega 26 ja 27, ning
 - (e) töövõtu kvaliteedi ülevaatuse lõpetamise kuupäeva.

Rakendus- ja muu selgitav materjal

Töövõtu kvaliteedi ülevaatajate määramine ja sobivus

Töövõtu kvaliteedi ülevaatajate määramisega seotud kohustuse määramine (vt lõik 17)

- A1. Pädevus ja võimekus, mis on asjassepuutuvad üksikisiku suutlikkuse puhul täita kohustust seoses töövõtu kvaliteedi ülevaataja määramisega, võivad hõlmata asjakohaseid teadmisi järgmise kohta:
- töövõtu kvaliteedi ülevaataja kohustused;
 - lõikudes 18 ja 19 sisalduvad kriteeriumid töövõtu kvaliteedi ülevaatajate sobivuse kohta ning
 - selle töövõtu või majandusüksuse olemus ja tingimused, mille puhul töövõtu kvaliteedi ülevaatus läbi viiakse, sealhulgas töövõtu meeskonna koosseis.
- A2. Ettevõtte poliitika või protseduurid võivad määratleda, et töövõtu kvaliteedi ülevaatajate määramise eest vastutav üksikisik ei tohi olla selle töövõtu meeskonna liige, mille puhul töövõtu kvaliteedi ülevaatus läbi viiakse. Siiski ei pruugi teatavates olukordades (nt väiksema ettevõtte või üksikpraktiseeri korral) olla teostatav, et töövõtu kvaliteedi ülevaataja määrab muu üksikisik kui töövõtu meeskonna liige.
- A3. Ettevõtte võib määrata rohkem kui ühe üksikisiku vastutavaks töövõtu kvaliteedi ülevaatajate määramise eest. Näiteks võivad ettevõtte poliitika või protseduurid määratleda erineva protsessi töövõtu kvaliteedi ülevaatajate määramiseks börsinimekirja kantud majandusüksuste auditite puhul ja börsinimekirja mittekantud majandusüksuste auditite või muude töövõttude puhul, nii et iga protsessi eest vastutavad erinevad üksikisikud.

Töövõtu kvaliteedi ülevaataja sobivus (vt lõik 18)

- A4. Mõnes olukorras, näiteks väiksema ettevõtte või üksikpraktiseeri korral, ei pruugi ettevõttes olla partnerit või muud üksikisikut, kes on sobiv töövõtu kvaliteedi ülevaatus läbiviimiseks. Sellistes olukordades võib ettevõtte sõlmida töövõtu kvaliteedi ülevaatus läbiviimiseks lepingu ettevõtteväliste üksikisikutega või hankida nende teenuseid. Ettevõtteväline üksikisik võib olla võrgustikku kuuluva ettevõtte, ettevõtte võrgustikku kuuluva struktuuri või organisatsiooni või teenuseosutaja partner või töötaja. Sellise üksikisiku kasutamisel rakendatakse standardi ISQM 1 sätteid, mis käsitlevad võrgustiku nõudeid või võrgustiku teenuseid või teenuseosutajaid.

Töövõtu kvaliteedi ülevaataja sobivuse kriteeriumid

Pädevus ja võimekus, sealhulgas piisav aeg (vt lõigu 18 punkt a)

- A5. ISQM 1 kirjeldab tunnusjooni, mis on seotud pädevusega, sealhulgas tehnilise pädevuse, kutsealaste oskuste ning kutse-eetika, väärtuste ja hoiakute lõimimise ja rakendamisega.⁷ Asjaolud, mida ettevõtte võib arvesse võtta selle kindlaksmääramisel, et üksikisikul on vajalik pädevus töövõtu kvaliteedi ülevaatus läbiviimiseks, hõlmavad näiteks:
- arusaamist kutsestandarditest ning rakendatavatest seadusest ja regulatsioonist tulenevatest nõuetest ning ettevõtte poliitikatest või protseduuridest, mis on töövõtu seisukohast asjassepuutuvad;
 - teadmisi majandusüksuse majandusharu kohta;

⁷ ISQM 1, lõik A88

- arusaamist sarnase olemuse ja keerukusega töövõttudest ning nende seisukohast asjassepuutuvaid kogemusi ja
 - sellist arusaamist töövõtu kvaliteedi ülevaataja kohustustest töövõtu kvaliteedi ülevaatusel läbiviimisel ja dokumenteerimisel, mille võib omandada või mida võib täiendada ettevõttelt asjassepuutuva väljaõppe saamise teel.
- A6. Tingimused, sündmused, olukorrad, tegevus või tegevusetus, mida ettevõtte võtab arvesse selle kindlaksmääramisel, et töövõtu kvaliteedi ülevaatus on ühe või mitme kvaliteediriski käsitlemiseks asjakohane vastus⁸, võib olla tähtis arvessevõetav asjaolu, kui ettevõtte määrab kindlaks selle töövõtu puhul töövõtu kvaliteedi ülevaatusel läbiviimiseks nõutava pädevuse ja võimekuse. Muud arvessevõetavad asjaolud, mida ettevõtte võib võtta arvesse selle kindlaksmääramisel, kas töövõtu kvaliteedi ülevaatajal on pädevus ja võimekus, sealhulgas piisav aeg, mis on vajalik töövõtu meeskonna tehtud märkimisväärsete otsustuste ja nendega seotud kokkuvõtete hindamiseks, hõlmavad näiteks:
- majandusüksuse olemust;
 - selle majandusharu või regulatiivse keskkonna spetsialiseeritust ja keerukust, milles majandusüksus tegutseb;
 - ulatust, milles töövõtt on seotud asjaoludega, mis nõuavad spetsialiseeritud eriteadmisi (nt infotehnoloogia (IT) või arvestuse või auditeerimise spetsialiseeritud valdkondade puhul) või teaduslikke ja insener-tehnilisi eriteadmisi, nagu võib näiteks vajalik olla teatavate kindlustandvate töövõttude puhul. Vt ka lõik A19.
- A7. Selle üksikisiku pädevuse ja võimekuse hindamisel, kes võidakse määrata töövõtu kvaliteedi ülevaatajaks, võivad asjassepuutuvad arvessevõetavad asjaolud olla ka ettevõtte monitoorimistegevustest tulenevad tähelepanekud (nt nende töövõttude inspekteerimise tähelepanekud, mille puhul üksikisik oli töövõtu meeskonna liige või töövõtu kvaliteedi ülevaataja) või väliste inspekteerimiste tulemused.
- A8. Asjakohase pädevuse või võimekuse puudumine mõjutab töövõtu kvaliteedi ülevaataja suutlikkust rakendada ülevaatusel läbiviimisel asjakohast kutsealast otsustust. Näiteks ei pruugi töövõtu kvaliteedi ülevaatajal, kellel puuduvad kogemused asjassepuutuvas majandusharus, olla suutlikkust või kindlust, mis on vajalik hindamiseks ja, kus asjakohane, vaidlustamiseks töövõtu meeskonna tehtud märkimisväärseid otsustusi ja rakendatud kutsealast skeptitsismi keeruka majandusharupõhise arvestuse või auditeerimise asjaolu puhul.

Asjakohased volitused (vt lõigu 18 punkt a)

- A9. Ettevõtte tasandil astutavad sammud aitavad kehtestada töövõtu kvaliteedi ülevaataja volitusi. Näiteks töövõtu kvaliteedi ülevaataja rolli austava töökultuuri loomisel on vähem tõenäoline, et töövõtu kvaliteedi ülevaataja kogeb töövõtu partneri või muu personali avaldatavat survet töövõtu kvaliteedi ülevaatusel väljundi mitteasjakohaseks mõjutamiseks. Mõnel juhul võivad töövõtu kvaliteedi ülevaataja volitusi suurendada sellised ettevõtte poliitikad või protseduurid eriarvamuste käsitlemiseks, mis võivad hõlmata samme, mida töövõtu kvaliteedi ülevaataja võib astuda, kui töövõtu kvaliteedi ülevaataja ja töövõtu meeskonna vahel tekib lahkavamus.
- A10. Töövõtu kvaliteedi ülevaataja volitused võivad väheneda, kui:
- ettevõttes valitsev töökultuur soodustab austust üksnes ettevõtte hierarhia kõrgema tasandi personali volituste vastu;

⁸ ISQM 1, lõik A134

- töövõtu kvaliteedi ülevaataja annab aru töövõtu partnerile, näiteks kui töövõtu partner on ettevõttes liider või vastutab töövõtu kvaliteedi ülevaataja tasu kindlaksmääramise eest.

Avaliku sektori puhul arvesse võetavad asjaolud

A11. Avalikus sektoris võib audiitor (näiteks riigikontrolör või muu sobiva kvalifikatsiooniga üksikisik, kes on määratud riigikontrolöri nimel) tegutseda töövõtu partneriga samaväärses rollis, omades üldist kohustust seoses avaliku sektori audititega. Sellistes olukordades võib töövõtu kvaliteedi ülevaataja valik võtta arvesse vajadust sõltumatuse ning töövõtu kvaliteedi ülevaataja poolse objektiivse hinnangu andmise suutlikkuse järele.

Asjassepuutuvad eetikanõuded (vt lõigu 13 punkt c ja lõigu 18 punkt b)

A12. Asjassepuutuvad eetikanõuded, mida rakendatakse töövõtu kvaliteedi ülevaatuse läbiviimisel, võivad olenevalt töövõtu või majandusüksuse olemusest ja tingimustest varieeruda. Asjassepuutuvate eetikanõuete mitmesugused sätted võivad kehtida üksnes üksikutele kutselistele arvestusekspertidele, näiteks töövõtu kvaliteedi ülevaatajale, ja mitte ettevõttele endale.

A13. Asjassepuutuvad eetikanõuded võivad hõlmata spetsiifilisi sõltumatuse nõudeid, mis kehtivad üksikutele kutselistele arvestusekspertidele, näiteks töövõtu kvaliteedi ülevaatajale. Samuti võivad asjassepuutuvad eetikanõuded hõlmata sätteid, mis käsitlevad sõltumatust ähvardavaid ohtusid, mille tekitab pikaajaline seotus auditi või kindlustandva töövõtu kliendiga. Mis tahes selliste sätete kohaldamine, mis käsitlevad pikaajalist seotust, on eraldiseisev lõigu 19 kohasest eemaloleku perioodist, kuid seda võib olla vaja arvesse võtta nimetatud perioodi rakendamisel.

Ohud töövõtu kvaliteedi ülevaataja objektiivsusele

A14. Ohud töövõtu kvaliteedi ülevaataja objektiivsusele võivad tuleneda paljudest faktidest ja tingimustest. Näiteks:

- võib tekkida enda ülevaatuse oht, kui töövõtu kvaliteedi ülevaataja oli varem kaasatud töövõtu meeskonna tehtud märkimisväärsesse otsustustesse, eelkõige töövõtu partnerina või töövõtu meeskonna muu liikmena;
- võib tekkida lähituvuse või omahuvi oht, kui töövõtu kvaliteedi ülevaataja on töövõtu partneri või töövõtu meeskonna teise liikme lähem või lähim pereliige, või lähedaste isiklike suhete kaudu töövõtu meeskonna liikmetega;
- võib tekkida hirmutamise oht, kui töövõtu kvaliteedi ülevaatajale avaldatakse tegelikku või tajutatavat survet (nt kui töövõtu partner on agressiivne või domineeriv isik või töövõtu kvaliteedi ülevaataja aruandlusliin on seotud töövõtu partneriga).

A15. Asjassepuutuvad eetikanõuded võivad hõlmata nõudeid ja juhendmaterjali objektiivsust ähvardavate ohtude tuvastamiseks, hindamiseks ja käsitlemiseks. Näiteks esitatakse IESBA koodeksis spetsiifiline juhendmaterjal, sealhulgas näited:

- tingimuste kohta, mille puhul võivad tekkida ohud objektiivsusele, kui kutseline arvestusekspert on määratud töövõtu kvaliteedi ülevaatajaks;
- tegurite kohta, mis on asjassepuutuvad selliste ohtude taseme hindamisel, ja
- meetmete, sealhulgas kaitsemehhanismide kohta, mida võib rakendada nende ohtude käsitlemiseks.

Töövõtu kvaliteedi ülevaataja sobivuse seisukohast asjassepuutuv seadus või regulatsioon (vt lõigu 18 punkt c)

A16. Seadus või regulatsioon võib ette näha täiendavaid nõudeid töövõtu kvaliteedi ülevaataja sobivuse kohta. Näiteks võib mõnes jurisdiktsioonis töövõtu kvaliteedi ülevaatajal olla töövõtu kvaliteedi ülevaatuse läbiviimiseks vaja teatavat kvalifikatsiooni või litsentsi.

Üksikisiku eemaloleku periood pärast eelnevat tegutsemist töövõtu partnerina (vt lõik 19)

A17. Korduvate töövõttude puhul asjaolud, mille kohta tehakse märkimisväärseid otsustusi, sageli ei varieeru. Seetõttu võivad eelnevatel perioodidel tehtud märkimisväärsed otsustused järgnevatel perioodidel töövõtu meeskonna otsustusi jätkuvalt mõjutada. Seetõttu mõjutab töövõtu kvaliteedi ülevaataja suutlikkust anda märkimisväärsetele otsustustele objektiivne hinnang see, kui üksikisik oli varem töövõtu partnerina nende otsustuste tegemisse kaasatud. Sellistes olukordades on tähtis, et kehtestatakse asjakohased kaitsemehhanismid objektiivsust ähvardavate ohtude, eelkõige enda ülevaatuse ohu vähendamiseks aktsepteeritava tasemeni. Sellest tulenevalt nõuab käesolev ISQM, et ettevõtte kehtestaks poliitikad või protseduurid, mis määratlevad eemaloleku perioodi, mille vältel ei saa töövõtu partnerit määrata töövõtu kvaliteedi ülevaatajaks.

A18. Ettevõtte poliitikad või protseduurid võivad käsitleda ka seda, kas eemaloleku periood on asjakohane töövõtu partnerist erineva üksikisiku puhul, enne kui ta on sobiv selleks, et määrata teda selle töövõtu puhul töövõtu kvaliteedi ülevaatajaks. Sellega seoses võib ettevõtte võtta arvesse selle üksikisiku rolli olemust ja eelnevat kaasatust töövõtu kohta tehtud märkimisväärsetesse otsustustesse. Näiteks võib ettevõtte kindlaks määrata, et töövõtu partner, kes vastutab komponendi finantsinformatsiooniga seotud auditiprotseduuride läbiviimise eest grupi auditi töövõtu raames, ei pruugi olla sobiv selleks, et määrata teda grupi töövõtu kvaliteedi ülevaatajaks, selle auditi partneri kaasatuse tõttu märkimisväärsetesse otsustustesse, mis mõjutavad grupi auditi töövõttu.

Olukorrad, mil töövõtu kvaliteedi ülevaataja kasutab assistente (vt lõigud 20–21)

A19. Teatavates olukordades võib olla asjakohane, et töövõtu kvaliteedi ülevaatajat abistab üksikisik või üksikisikute meeskond, kellel on asjassepuutuvad eriteadmised. Näiteks võivad äärmiselt spetsialiseeritud teadmised, oskused või eriteadmised olla kasulikud saamaks aru teatavatest majandusüksuse tehtud tehingutest, et aidata töövõtu kvaliteedi ülevaatajal hinnata märkimisväärseid otsustusi, mille töövõtu meeskond on teinud nende tehingute kohta.

A20. Lõigus A14 sisalduv juhendmaterjal võib olla ettevõttele kasulik nende poliitikate või protseduuride kehtestamisel, mis käsitlevad ohte töövõtu kvaliteedi ülevaatajat abistavate üksikisikute objektiivsusele.

A21. Kui töövõtu kvaliteedi ülevaatajat abistab ettevõtteväline üksikisik, võidakse assistendi kohustused, sealhulgas need, mis on seotud vastavuses olemisega asjassepuutuvatele eetikanoüetele, sätestada ettevõtte ja assistendi vahelises lepingus või muus kokkuleppes.

A22. Ettevõtte poliitikad või protseduurid võivad hõlmata töövõtu kvaliteedi ülevaataja kohustusi:

- võtta arvesse, kas assistendid saavad aru oma juhustest ja kas töö teostatakse kooskõlas planeeritud lähenemisviisiga töövõtu kvaliteedi ülevaatusele, ning
- käsitleda assistentide tõstatatud asjaolusid, võttes arvesse nende märkimisväärsust ja muutes asjakohaselt planeeritud lähenemisviisi.

Töövõtu kvaliteedi ülevaataja töövõtu kvaliteedi ülevaatuse läbiviimise sobivuse vähenemine (vt lõigud 22–23)

A23. Tegurid, mis võivad ettevõtte seisukohast olla asjassepuutuvad selle arvessevõtmisel, kas töövõtu kvaliteedi ülevaataja sobivus töövõtu kvaliteedi ülevaatuse läbiviimiseks on vähenenud, hõlmavad:

- seda, kas muutused töövõtu tingimustes päädivad sellega, et töövõtu kvaliteedi ülevaatajal ei ole enam asjakohast pädevust ja võimekust ülevaatuse läbiviimiseks;
- seda, kas muutused töövõtu kvaliteedi ülevaataja muudes kohustustes annavad märku sellest, et üksikisikul ei ole enam piisavat aega ülevaatuse läbiviimiseks, või
- töövõtu kvaliteedi ülevaatajalt kooskõlas lõiguga 23 saadud teadet.

A24. Olukordades, mil töövõtu kvaliteedi ülevaataja töövõtu kvaliteedi ülevaatuse läbiviimise sobivus on vähenenud, võivad ettevõtte poliitikad või protseduurid sätestada protsessi, mille alusel tuvastatakse alternatiivsed sobivad üksikisikud. Ettevõtte poliitikad või protseduurid võivad käsitleda ka töövõtu kvaliteedi ülevaatajat asendama määratud üksikisiku kohustust viia läbi protseduurid, mis on piisavad, et täita käesoleva ISQMi nõudeid töövõtu kvaliteedi ülevaatuse läbiviimise kohta. Sellised poliitikad või protseduurid võivad täiendavalt käsitleda vajadust sellistes olukordades konsulteerida.

Töövõtu kvaliteedi ülevaatuse läbiviimine (vt lõigud 24–27)

Töövõtu partneri kohustused seoses töövõtu kvaliteedi ülevaatusega (vt lõigu 24 punkt b)

A25. ISA 220 (muudetud)⁹ kehtestab töövõtu partnerile nõuded auditi töövõttude puhul, mille korral on nõutav töövõtu kvaliteedi ülevaatus, sealhulgas seoses:

- kindlaksmääramisega, et töövõtu kvaliteedi ülevaataja on määratud;
- koostöö tegemisega töövõtu kvaliteedi ülevaatajaga ja teiste töövõtu meeskonna liikmete teavitamisega nende kohustusest seda teha;
- töövõtu kvaliteedi ülevaatajaga auditi töövõtu käigus esilekerkivate märkimisväärsete asjaolude ja märkimisväärsete otsustuste, sealhulgas nende, mis on tuvastatud töövõtu kvaliteedi ülevaatuse käigus, arutamise ja
- audiitori aruande mitte kuupäevastamisega enne töövõtu kvaliteedi ülevaatuse lõpetamist.

A26. ISAE 3000 (muudetud)¹⁰ kehtestab samuti töövõtu partnerile nõuded seoses töövõtu kvaliteedi ülevaatusega.

Töövõtu kvaliteedi ülevaataja ja töövõtu meeskonna vahelised arutelud (vt lõigu 24 punkt c)

A27. Sagedane infovahetus töövõtu meeskonna ja töövõtu kvaliteedi ülevaataja vahel kogu töövõtu vältel võib soodustada tulemuslikku ja õigeaegset töövõtu kvaliteedi ülevaatus. Siiski võib olenevalt töövõtu meeskonnaga märkimisväärse otsustuse üle peetavate arutelude ajastusest ja ulatusest tekkida oht töövõtu kvaliteedi ülevaataja objektiivsusele. Ettevõtte poliitikad või protseduurid võivad sätestada sammud, mida töövõtu kvaliteedi ülevaatajal või töövõtu meeskonnal tuleb astuda, et hoiduda olukordadest, mil töövõtu kvaliteedi ülevaataja teeb või tundub tegevat otsuseid töövõtu meeskonna

⁹ Rahvusvaheline auditeerimise standard (*International Standard on Auditing, ISA*) 220 (muudetud) „Finantsaruannete auditi kvaliteedijuhtimine“, lõik 36

¹⁰ Rahvusvaheline kindlustandvate töövõttude standard (*International Standard on Assurance Engagements, ISAE*) 3000 (muudetud) „Kindlustandvad töövõttud, mis on muud kui möödunud perioodide finantsinformatsiooni auditid või ülevaatused“, lõik 36

nimel. Näiteks võib ettevõtte sellistes olukordades nõuda konsulteerimist selliste märkimisväärsete otsustuste üle muu asjassepuutuva personaliga kooskõlas konsulteerimist käsitlevate ettevõtte poliitikate või protseduuridega.

Töövõtu kvaliteedi ülevaataja läbiviidavad protseduurid (vt lõigud 25–27)

- A28. Ettevõtte poliitika või protseduurid võivad määratleda töövõtu kvaliteedi ülevaataja läbiviidavate protseduuride olemuse, ajastuse ja ulatuse ning samuti rõhutada töövõtu kvaliteedi ülevaataja poolse kutsealase otsustuse rakendamise tähtsust ülevaatuse läbiviimisel.
- A29. Töövõtu kvaliteedi ülevaataja läbiviidavate protseduuride ajastus võib oleneda töövõtu või majandusüksuse olemusest ja tingimustest, sealhulgas ülevaatusega hõlmatud asjaolude olemusest. Töövõtu kvaliteedi ülevaataja poolne õigeaegne töövõtu dokumentatsiooni ülevaatus töövõtu kõikides etappides (nt planeerimisel, läbiviimisel ja aruandmisel) võimaldab asjaolude viivitamatut lahendamist töövõtu kvaliteedi ülevaataja rahulolu saavutamiseks töövõtuaruande kuupäeval või enne seda. Näiteks võib töövõtu kvaliteedi ülevaataja viia läbi töövõtu üldstrateegia ja -plaaniga seotud protseduure planeerimisfaasi lõpus. Samuti võib töövõtu kvaliteedi ülevaatuse õigeaegne läbiviimine tugevdada töövõtu planeerimisel ja läbiviimisel kutsealase otsustuse ning töövõtu tüübi puhul rakendatavuse korral kutsealase skeptitsismi rakendamist töövõtu meeskonna poolt.
- A30. Töövõtu kvaliteedi ülevaataja protseduuride olemus ja ulatus võib spetsiifilise töövõtu puhul oleneda muude tegurite hulgas:
- kvaliteediriskidele antud hinnangute põhjustest¹¹, näiteks töövõttud, mis viiakse läbi arenevates majandusharudes tegutsevate või keerukate tehingutega majandusüksuste jaoks;
 - tuvastatud puudustest ning tuvastatud puuduste käsitlemiseks astutavatest heastavatest sammudest, mis on seotud ettevõtte monitoorimis- ja korrigeerimisprotsessiga, ning ettevõtte välja antud mis tahes seotud juhendmaterjalist, mis võib anda märku valdkondadest, kus töövõtu kvaliteedi ülevaatajal on vaja läbi viia ulatuslikumaid protseduure;
 - töövõtu keerukusest;
 - majandusüksuse olemusest ja suuruselt, sealhulgas sellest, kas tegemist on börsinimekirja kantud majandusüksusega;
 - töövõtu seisukohast asjassepuutuvatest tähelepanekutest, näiteks välise järelevalveasutuse poolt eelneval perioodil tehtud inspekteerimiste tulemustest, või muudest murettekitavatest asjaoludest, mis on tõstatatud töövõtu meeskonna töö kvaliteedi kohta;
 - informatsioonist, mis on hangitud kliendisuhete ja spetsiifiliste töövõttude ettevõttepoolse aksepteerimise ja jätkamise raames;
 - kindlustandvate töövõttude puhul töövõtuga seotud olulise väärkajastamise riskide tuvastamisest ja hindamisest töövõtu meeskonna poolt ning neile antud vastustest;
 - sellest, kas töövõtu meeskonna liikmed on teinud koostööd töövõtu kvaliteedi ülevaatajaga. Ettevõtte poliitika või protseduurid võivad käsitleda samme, mida töövõtu kvaliteedi ülevaataja astub olukordades, mil töövõtu meeskond ei ole teinud koostööd töövõtu kvaliteedi ülevaatajaga, näiteks ettevõtte asjakohase üksikisiku informeerimine, et probleemi lahendamiseks saaks astuda asjakohase sammu.

¹¹ ISQM 1, lõik A49

A31. Töövõtu kvaliteedi ülevaataja protseduuride olemust, ajastust ja ulatust võib olla vaja muuta töövõtu kvaliteedi ülevaatuse läbiviimise käigus esilekerkivate olukordade põhjal.

Grupi auditi puhul arvessevõetavad asjaolud

A32. Töövõtu kvaliteedi ülevaatuse läbiviimine grupi finantsaruannete auditi jaoks võib olenevalt grupi suurusest ja keerukusest kaasa tuua täiendavad arvessevõetavad asjaolusid üksikisikule, kes on määratud grupi auditi puhul töövõtu kvaliteedi ülevaatajaks. Lõigu 21 punkt a nõuab, et ettevõtte poliitikad või protseduurid kohustaksid töövõtu kvaliteedi ülevaatajat võtma üldist kohustust seoses töövõtu kvaliteedi ülevaatuse läbiviimisega. Selle tegemisel võib grupi töövõtu kvaliteedi ülevaatajal suuremate ja keerukamate grupi auditite puhul olla vaja arutada märkimisväärseid asjaolusid ja märkimisväärseid otsustusi grupi audiitorist erineva töövõtu meeskonna võtmetähtsusega liikmetega (nt komponendi audiitoriga). Sellistes olukordades võivad töövõtu kvaliteedi ülevaatajat abistada üksikisikud kooskõlas lõiguga 20. Kui töövõtu kvaliteedi ülevaataja kasutab grupi auditi puhul assistente, võib kasulik olla lõigus A22 sisalduv juhendmaterjal.

A33. Mõnel juhul võidakse töövõtu kvaliteedi ülevaataja määrata grupi kuuluva majandusüksuse või äriüksuse auditi jaoks, näiteks kui selline audit on nõutav seaduse, regulatsiooni alusel või muudel põhjustel. Sellistes olukordades võib infovahetus grupi auditiga seotud töövõtu kvaliteedi ülevaataja ning selle majandusüksuse või äriüksuse auditiga seotud töövõtu kvaliteedi ülevaataja vahel aidata grupi töövõtu kvaliteedi ülevaatajat kohustuste täitmisel kooskõlas lõigu 21 punktiga a. Nii võib juhtuda näiteks siis, kui majandusüksus või äriüksus on tuvastatud grupi auditi eesmärgil komponendina ja grupi auditiga seotud märkimisväärseid otsustusi on tehtud komponendi tasandil.

Töövõtu meeskonna ja ettevõtte edastatav informatsioon (vt lõigu 25 punkt a)

A34. Töövõtu meeskonna ja ettevõtte poolt kooskõlas lõigu 25 punktiga a edastatavast informatsioonist arusaamise omandamine võib aidata töövõtu kvaliteedi ülevaatajal saada aru märkimisväärsetest otsustustest, mida võib töövõtu puhul eeldada. Samuti võib selline arusaamine anda töövõtu kvaliteedi ülevaatajale aluse töövõtu meeskonnaga peetavateks aruteludeks märkimisväärsete asjaolude ja märkimisväärsete otsustuste üle, mis on tehtud töövõtu planeerimisel, läbiviimisel ja sellest aru andmisel. Näiteks võib ettevõtte tuvastatud puudus olla seotud märkimisväärsete otsustustega, mille teised töövõtu meeskonnad on teinud teatavate arvestushinnangute puhul konkreetse majandusharu korral. Kui see on nii, võib selline informatsioon olla nende arvestushinnangute puhul töövõtu kohta tehtud märkimisväärsete otsustuste seisukohast asjassepuutuv ning võib seega anda töövõtu kvaliteedi ülevaatajale aluse töövõtu meeskonnaga peetavateks aruteludeks kooskõlas lõigu 25 punktiga b.

Märkimisväärsed asjaolud ja märkimisväärsed otsustused (vt lõigu 25 punktid b–c)

A35. Finantsaruannete auditite puhul nõuab ISA 220 (muudetud)¹², et töövõtu partner vaataks üle auditi dokumentatsiooni, mis on seotud märkimisväärsete asjaoludega¹³ ja märkimisväärsete otsustusega, sealhulgas nendega, mis puudutavad keerulisi või vaidlust tekitavaid asjaolusid, mis on töövõtu käigus tuvastatud, ja tehtud kokkuvõtetega.

¹² ISA 220 (muudetud), lõik 31

¹³ ISA 230 „Auditi dokumentatsioon“, lõigu 8 punkt c

- A36. Finantsaruannete auditite puhul sisaldab ISA 220 (muudetud)¹⁴ näiteid, mis puudutavad märkimisväärsed otsustusi, mille töövõtu partner võib tuvastada seoses auditi üldstrateegia ja auditiplaaniga töövõtu ettevõtmise, töövõtu täitmise ja töövõtu meeskonna tehtavate üldiste kokkuvõtete kohta.
- A37. Töövõttude puhul, mis on muud kui finantsaruannete auditid, võivad töövõtu meeskonna tehtavad märkimisväärsed otsustused oleneda töövõtu või majandusüksuse olemusest ja tingimustest. Näiteks ISAE 3000 (muudetud) alusel läbiviidud kindlustandva töövõtu korral võib töövõtu meeskonna poolne kindlaksmääramine, kas kriteeriumid, mida tuleb kohaldada käsitletava küsimuse osas esitatud informatsiooni ette valmistades, on töövõtu puhul sobivad, hõlmata või nõuda märkimisväärset otsustust.
- A38. Töövõtu kvaliteedi ülevaatuse läbiviimisel võib töövõtu kvaliteedi ülevaataja saada teada muudest valdkondadest, kus töövõtu meeskonnalt oleks eeldatud selliste märkimisväärsed otsustuste tegemist, mille puhul võib vaja olla täiendavat informatsiooni töövõtu meeskonna läbiviidud protseduuride või tehtud kokkuvõtete aluse kohta. Sellistes olukordades võivad töövõtu kvaliteedi ülevaatajaga peetud arutelud pöörduda sellega, et töövõtu meeskond järeldab, et vaja on läbi viia täiendavaid protseduure.
- A39. Lõigu 25 punkti a ja lõigu 25 punkti b kohaselt hangitud informatsioon ja väljavalitud töövõtu dokumentatsiooni ülevaatus aitavad töövõtu kvaliteedi ülevaatajal hinnata töövõtu meeskonna märkimisväärsed otsustuste tegemise alust. Muud arvessevõetavad asjaolud, mis võivad olla töövõtu kvaliteedi ülevaataja hindamise seisukohast asjassepuutuvad, hõlmavad näiteks:
- valvsaks jäämist töövõtu või majandusüksuse olemuses ja tingimustes esinevate muutuste suhtes, mis võivad pöörduda muutustega töövõtu meeskonna tehtud märkimisväärsed otsustustes;
 - erapooletu vaate rakendamist töövõtu meeskonnalt saadud vastuste hindamisel ja
 - järelkontrolli töövõtu dokumentatsiooni ülevaatamisel tuvastatud lahkevuste kohta või töövõtu meeskonna ebajärjepidevate vastuste kohta küsimustele, mis on seotud tehtud märkimisväärsed otsustustega.
- A40. Ettevõtte poliitikad või protseduurid võivad määratleda töövõtu dokumentatsiooni, mille töövõtu kvaliteedi ülevaataja peab üle vaatama. Lisaks võivad sellised poliitikad või protseduurid osutada sellele, et töövõtu kvaliteedi ülevaataja rakendab kutsealast otsustust sellise täiendava töövõtu dokumentatsiooni väljavalimisel, mis tuleb üle vaadata seoses töövõtu meeskonna tehtud märkimisväärsed otsustustega.
- A41. Töövõtu partneriga ja rakendatavuse korral teiste töövõtu meeskonna liikmetega peetavad arutelud märkimisväärsed otsustuste üle koos töövõtu meeskonna dokumentatsiooniga võivad aidata töövõtu kvaliteedi ülevaatajal hinnata nende märkimisväärsed otsustuste puhul töövõtu meeskonna poolt kutsealase skeptitsismi rakendamist, kui see on töövõtu puhul kohaldatav.
- A42. Finantsaruannete auditite puhul sisaldab ISA 220 (muudetud)¹⁵ näiteid kutsealase skeptitsismi rakendamise takistuste kohta töövõtu tasemel, audiitori mitteteadliku erapoolikuse kohta, mis võib takistada kutsealase skeptitsismi rakendamist, ning võimalike sammude kohta, mida töövõtu meeskond võib astuda, et leevendada kutsealase skeptitsismi rakendamise takistusi töövõtu tasemel.

¹⁴ ISA 220 (muudetud), lõik A92

¹⁵ ISA 220 (muudetud), lõigud A34–A36

A43. Finantsaruannete auditite puhul on ka standardite ISA 315 (muudetud 2019),¹⁶ ISA 540 (muudetud)¹⁷ ja muude ISAd e nõuetes ja asjassepuutuvast rakendusmaterjalist esitatud näiteid auditi valdkondade kohta, kus audiitor rakendab kutsealast skeptitsismi, või näiteid selle kohta, kuidas asjakohane dokumentatsioon võib aidata anda tõendusmaterjali seoses sellega, kuidas audiitor kutsealast skeptitsismi rakendas. Samuti võib selline juhendmaterjal aidata töövõtu kvaliteedi ülevaatajal hinnata kutsealase skeptitsismi rakendamist töövõtu meeskonna poolt.

Kas sõltumatusesega seotud asjassepuutuvad eetikanõuded on täidetud? (Vt lõigu 25 punkt d)

A44. ISA 220 (muudetud)¹⁸ nõuab, et enne audiitori aruande kuupäevastamist peab töövõtu partner võtma kohustuse seoses selle kindlaksmääramisega, kas asjassepuutuvaid eetikanõudeid, sealhulgas sõltumatusesega seotud nõudeid, on järgitud.

Kas keerulistes või vaidlust tekitavates asjaoludes või eriarvamusi hõlmavates asjaoludes on aset leidnud konsultatsioon? (Vt lõigu 25 punkt e)

A45. ISQM 1¹⁹ käsitleb konsultatsiooni keerulistes või vaidlust tekitavates asjaoludes või eriarvamustes, mis kerkivad esile töövõtu meeskonna sees või töövõtu meeskonna ja töövõtu kvaliteedi ülevaataja või selliste üksikisikute vahel, kes viivad ettevõtte kvaliteedijuhtimise süsteemis läbi tegevusi.

Töövõtu partneri piisav ja asjakohane kaasamine töövõttu (vt lõigu 25 punkt f)

A46. ISA 220 (muudetud)²⁰ nõuab, et töövõtu partner määraks enne audiitori aruande kuupäevastamist kindlaks, et töövõtu partneri kaasatus on kogu auditi töövõtu vältel olnud piisav ja asjakohane, nii et töövõtu partneril on alus selle kindlaksmääramiseks, et tehtud märkimisväärsed otsustused ja kokkuvõtted on töövõtu olemust ja tingimusi arvestades asjakohased. ISA 220 (muudetud)²¹ osutab ka sellele, et dokumentatsioon töövõtu partneri kaasamise kohta võib olla teostatud erinevatel viisidel. Arutelud töövõtu meeskonnaga ning sellise töövõtu dokumentatsiooni ülevaatus võib aidata töövõtu kvaliteedi ülevaatajal hinnata töövõtu partneri poolse kindlaksmääramise alust, et töövõtu partneri kaasatus on olnud piisav ja asjakohane.

Finantsaruannete ja töövõtuaruannete ülevaatus (vt lõigu 25 punkt g)

A47. Finantsaruannete auditite puhul võib töövõtu kvaliteedi ülevaataja finantsaruannete ja neid käsitleva audiitori aruande ülevaatus hõlmata selle arvesse võtmist, kas töövõtu meeskonna tehtud märkimisväärsuste otsustustega seotud asjaolude esitusviis ja avalikustamine on väljavalitud töövõtu dokumentatsiooni ülevaatuses alusel kooskõlas töövõtu kvaliteedi ülevaataja arusaamisega nendest asjaoludest, ning arutelusid töövõtu meeskonnaga. Finantsaruannete ülevaatamisel võib töövõtu kvaliteedi ülevaataja saada teada ka muudest valdkondadest, kus töövõtu meeskonnalt oleks eeldatud selliste märkimisväärsuste otsustuste tegemist, mille puhul võib vaja olla täiendavat informatsiooni töövõtu meeskonna protseduuride või kokkuvõtete kohta. Selles lõigus esitatud juhendmaterjal kehtib ka ülevaatuses töövõttudele ning seonduvale töövõtuaruandele.

¹⁶ ISA 315 (muudetud 2019) „Olulise väärkajastamise riskide tuvastamine ja hindamine“, lõik A238

¹⁷ ISA 540 (muudetud) „Arvestushinnangute ja nendega seoses avalikustatud informatsiooni auditeerimine“, lõik A11

¹⁸ ISA 220 (muudetud), lõik 21

¹⁹ ISQM 1, lõigu 31 punkt d, lõigu 31 punkt e ja lõigud A79–A82

²⁰ ISA 220 (muudetud), lõigu 40 punkt a

²¹ ISA 220 (muudetud), lõik A118

A48. Muude kindlustandvate ja seonduvate teenuste töövõtude puhul võib töövõtu kvaliteedi ülevaataja töövõtuaruande ja rakendatavuse korral käsitletava küsimuse osas esitatud informatsiooni ülevaatus hõlmata lõigus A47 kirjeldatuga sarnaseid arvessevõetavaid asjaolusid (nt kas töövõtu meeskonna tehtud märkimisväärsete otsustustega seotud asjaolude esitusviis ja kirjeldus on kooskõlas töövõtu kvaliteedi ülevaataja arusaamisega, tuginedes ülevaatuses seoses läbiviidud protseduuridele).

Töövõtu kvaliteedi ülevaataja poolt täheldatud lahendamata murettekitavad asjaolud (vt lõik 26)

A49. Ettevõtte poliitikad või protseduurid võivad määratleda ettevõttes üksikisiku(d), keda tuleb teavitada, kui töövõtu kvaliteedi ülevaataja on täheldanud lahendamata murettekitavaid asjaolusid seoses sellega, et töövõtu meeskonna tehtud märkimisväärsed otsustused või nendega seotud kokkuvõtted ei ole asjakohased. Selline (sellised) üksikisik(ud) võib (võivad) hõlmata üksikisikut (üksikisikuid), kellele on määratud kohustus seoses töövõtu kvaliteedi ülevaatajate määramisega. Selliste lahendamata murettekitavate asjaolude puhul võivad ettevõtte poliitikad või protseduurid nõuda ka konsulteerimist ettevõtte sees või väljaspool (nt kutsealase või reguleeriva asutusega).

Dokumentatsioon (vt lõigud 28–30)

A50. Standardi ISQM 1 lõigud 57–60 käsitlevad ettevõtte dokumentatsiooni kvaliteedijuhtimise süsteemi kohta. Seega kohaldatakse käesoleva ISQM-i kohaselt läbiviidava töövõtu kvaliteedi ülevaatuses standardis ISQM 1 sisalduvaid dokumentatsiooninõudeid.

A51. Töövõtu kvaliteedi ülevaatuses dokumentatsiooni vorm, sisu ja ulatus võivad oleneda sellistest teguritest nagu:

- töövõtu olemus ja keerukus;
- majandusüksuse olemus;
- töövõtu kvaliteedi ülevaatuses hõlmatud asjaolude olemus ja keerukus ning
- ülevaadatud töövõtu dokumentatsiooni ulatus.

A52. Töövõtu kvaliteedi ülevaatuses läbiviimist ja selle lõpetamisest teatamist võib dokumenteerida mitmel viisil. Näiteks võib töövõtu kvaliteedi ülevaataja dokumenteerida töövõtu dokumentatsiooni ülevaatuses elektrooniliselt töövõtu läbiviimisega seotud infotehnoloogilises rakenduses. Alternatiivselt võib töövõtu kvaliteedi ülevaataja dokumenteerida ülevaatuses, koostades memorandumi. Töövõtu kvaliteedi ülevaataja protseduure võib dokumenteerida ka muudel viisidel, näiteks töövõtu meeskonna selliste arutelude protokollides, kus töövõtu kvaliteedi ülevaataja kohal viibis.

A53. Lõigu 24 punkt b nõuab, et töövõtu partner hoiduks ettevõtte poliitikate või protseduuride kohaselt töövõtuaruande kuupäevastamisest, kuni on lõpetatud töövõtu kvaliteedi ülevaatus, mis hõlmab töövõtu kvaliteedi ülevaataja tõstatatud asjaolude lahendamist. Eeldusel, et kõik töövõtu kvaliteedi ülevaatuses läbiviimisega seotud nõuded on täidetud, võib ülevaatuses dokumentatsiooni lõpetada pärast töövõtuaruande kuupäeva, kuid enne lõpliku töövõtufaili kokkupanemist. Siiski võivad ettevõtte poliitikad või protseduurid määratleda, et töövõtu kvaliteedi ülevaatuses dokumentatsioon peab olema lõpetatud töövõtuaruande kuupäeval või enne seda.